

ACCIÓ DE L'HOME SOBRE EL MEDI AMBIENT

La presència de muntanya, plana i mar fa que el nostre terme, amb el massís del Montgrí i la plana del Baix Ter, gaudeixi, en un espai relativament reduït, d'una diversitat d'ecosistemes que alberguen un gran nombre d'espècies animals i vegetals estretament interrelacionades. Això ofereix a l'home, com a observador, un paisatge molt variat i, com a explotador, un elevat nombre de recursos. Per tal de conservar ambdues propietats del nostre espai natural convé que la utilització dels seus recursos sigui racional i que no li faci perdre la seva capacitat de regeneració ni la seva essència.

Un ecosistema està format per un conjunt d'espècies animals i vegetals, per tots els factors geològics, climàtics, geogràfics que condicionen la seva existència i per totes les relacions que hi ha entre els éssers vius i aquests factors ambientals. Una alteració, encara que sembli insignificant, pot arribar a causar danys irreparables, que també ens afectarien a nosaltres.

Els incendis, les explotacions agrícoles —conreus abandonats als aspres de la muntanya—, les pedreres —com la del mas Blanc, la de la pista militar o la del camí de la Pedrosa— i les urbanitzacions —sobretot des de les dunes fins a l'Estartit— han canviat l'aspecte de la nostra muntanya i reduït sensiblement la seva massa forestal. Aquesta pèrdua de cobertura vegetal fa que el sòl perdi la seva textura i s'endureixi, cosa que dificulta la germinació de noves plantes i afavoreix l'erosió per part dels agents externs.

A la plana les comunitats originals han estat substituïdes quasi íntegrament per conreus i els boscos de la ribera del Ter, per plantacions d'arbres més rendibles per a l'explotació de la fusta.

Les comunitats de platja —des de l'Estartit fins a Begur— han hagut de deixar pas a les urbanitzacions de vora mar amb finalitat turística i només hi resten algunes taques de vegetació molt degradades en llocs encara no urbanitzats, sobretot vora la gola del Ter i als aiguamolls de Pals. També es ressenten de la massificació turística les comunitats marines, tant les del roquissar litoral —totes les cales del Montgrí i de les Illes Medes— com les submarines, planctòniques i bentòniques.

Les aigües superficials reben una alta càrrega d'aigües residuals i de substàncies estranyes provinents de la xarxa de clavegueres d'indústries i d'aplicacions agrícoles, que ultrapassen el seu poder d'autodepuració. Així, es dona lloc al procés d'eutrofització: un augment de l'entrada de nutrients que origina un creixement massiu d'algues a les capes superficials, seguit de la descomposició a les capes més profundes de la matèria orgànica produïda. L'oxigen fabricat per les algues mitjançant la fotosíntesi és consumit durant el procés de descomposició amb la qual cosa es crea un ambient anaeròbic molt reductor que modifica totalment l'ecosistema aquàtic. Un bon exemple d'eutrofització el tenim al Ter Vell.

La contaminació de les aigües arriba fàcilment als aqüífers subterranis que nosaltres utilitzem per a l'abastament d'aigua potable i fa cada vegada més costosa la seva potabilització.

Els aiguamolls i les basses litorals —com el Ter Vell, la Platera, els canyissars i joncars de la gola del Ter i les Basses d'en Coll— actuen a nivell dels aqüífers com a barrera entre l'aigua dolça continental i l'aigua del mar d'elevada salinitat. La seva pèrdua produeix una major inclusió salina en els aqüífers subterranis. El volum i la composició de les llacunes i aiguamolls s'ha alterat totalment a causa del desequilibri en el seu balanç hídric, originat per la creació de barreres artificials i per la canalització de recs i rius. Així, s'afavoreix el procés d'eutrofització perquè es dificulta la renovació de les seves aigües.

L'increment d'escombraries i de deixalles i la seva acumulació en abocadors pot comportar, quan la filtració dels sucus és important, la contaminació tòxica del terra i dels aqüífers. També afavoreix la proliferació d'espècies oportunistes com les rates. Amb l'eliminació d'aquests residus mitjançant la incineració es produeix un problema greu de contaminació atmosfèrica, més o menys molesta segons les condicions atmosfèriques, i a la qual també contribueixen els gasos d'escapament dels motors de combustió i la indústria.

Cal, doncs, que tinguem en compte els possibles efectes que pot tenir la nostra actitud sobre el nostre entorn i que cerquem l'equilibri entre la conservació de la natura i la utilització dels seus recursos. El progressiu augment de la urbanització no ha d'afectar les zones de gran interès ecològic. Cal frenar l'abocament constant de residus contaminants a l'atmosfera i a l'aigua, depurant-los prèviament i, si és possible, reciclant-los, de manera que no modifiquin les condicions del medi on són abocats. És necessari regenerar els espais naturals que encara són recuperables: repoblar els nostres boscos amb espècies autòctones, que formin part de l'ecosistema original, i conservar les basses i els aiguamolls litorals per mantenir els aqüífers. En definitiva, cal pensar cada vegada més en la conservació de la natura com en una necessitat per al nostre propi benestar.